

Utrechts lantaarnconsoles

Gipsen model
Beeldhouwer:
C. Groeneveld
Geplaatst:
Stadhuisbrug
Foto: A. G. Ubaghs

Het afgebeelde vette varken houdt de herinnering levend aan een heel oud typisch Utrechts verhaal, waarvan voor het eerst in 1441 melding wordt gemaakt.

Ieder jaar werd op de dag van Sint-Maarten - 11 november - een mannetjesvarken, een vette beer, door het Utrechtse stadsbestuur aan de heren van het Hof van Holland aangeboden. Onder grote belangstelling werden de stadsboden van Utrecht bij die gelegenheid in Den

De Hofbeer

Haag ontvangen. De hofbeer werd op een karretje gehesen, een plechtigheid, waarmee de eigenlijke zegetocht was begonnen.

Op het Binnenhof aangekomen werd het dier aan de ketting gelegd, waarna de beer - vooral in tijden waarin de verhouding tussen Utrecht en Den Haag minder goed was - het voorwerp van volksvermaak in de minder gunstige zin.

In 1625 werd de verplichting tot het schenken van het varken door Utrecht afgekocht. Voortaan werd steeds in november een bedrag aan „berengeld” naar de Hofstad overgemaakt.

Bekend is, dat prins Willem V voor zijn beerskop een bedrag van f 275,— in ontvangst mocht nemen.

Utrecht ondervond het sturen van de hofbeer naar Den Haag terecht als een vernedering. Oorspronkelijk was het voor de stichtenaren alleen maar een teken van erkentelijkheid voor het feit, dat zij het vrijdom van bepaalde tolgelden hadden weten te verkrijgen.

Toen in 1604, na de slachting van het varken, bleek, dat het vlees van slechte kwaliteit was, werd een nieuw en beter exemplaar gezonden, maar toen de plagerijen, die de beer te verduren had, maar niet ophielden, richtten de Utrechters in 1612 eindelijk een klacht tot de raadspensionaris „versoekende vriendelijk dat daerinne mogt worden voorsien”.

Er werd echter maar gedeeltelijk aan de wens van de Utrechters voldaan. De beer moest aan de paal blijven liggen, maar ring en ijzer zouden van de paal worden verwijderd, waardoor - voor het oog althans - de beer niet meer aan de kaak gesteld werd.

Twee jaar later moest het verzoek worden herhaald, omdat de Hagenaars zich niet aan de afspraak hielden. Een van de burgemeesters reed naar de Hofstad om over de „beer” te onderhandelen.

Een jaar later was de jaarlijkse zending niet meer verplicht; voortaan zou door de president en de leden van het Hof van Holland met „berengeld” genoeg genomen worden. Het schijnt, dat dit geld tot in 1730 betaald werd.